

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата наук з державного управління,
доцента кафедри менеджменту та адміністрування
Національного університету «Чернігівська політехніка»

Лашук Оксани Сергіївни

на дисертаційну роботу Попика Андрія Васильовича
на тему: «Забезпечення ефективності функціонування системи публічного
управління: інформаційно-комунікаційний аспект»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційної роботи

У сучасних умовах трансформації державного управління, зумовлених цифровізацією, глобалізаційними процесами, інформаційними загрозами та кризовими явищами, особливого значення набуває питання забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління. Зазначене зумовлює необхідність переосмислення ролі інформаційно-комунікаційних процесів як ключового інструменту управлінського впливу та взаємодії між державою і суспільством.

Інформаційно-комунікаційний аспект у сучасному публічному управлінні набуває системоутворюючого характеру, оскільки саме через комунікаційні механізми реалізується відкритість влади, забезпечується доступ громадян до інформації, формується довіра до державних інституцій та здійснюється зворотний зв'язок із суспільством. В умовах динамічних змін, інформаційного перевантаження та поширення дезінформації ефективність комунікацій стає одним із визначальних чинників стабільності управлінської системи.

Особливої актуальності набуває дослідження інформаційно-комунікаційного забезпечення публічного управління в контексті сучасних викликів, зокрема цифрової трансформації, кризових ситуацій та необхідності формування ефективної державної комунікаційної політики. Саме ці аспекти дозволяють забезпечити адаптивність, прозорість та результативність управлінських процесів.

З огляду на це, дисертаційна робота Попика А.В., присвячена забезпеченню ефективності функціонування системи публічного управління через інформаційно-комунікаційний аспект, є своєчасною, науково обґрунтованою та має важливе теоретичне і практичне значення.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дослідження пов'язане з науково-дослідною діяльністю Національного університету «Чернігівська політехніка» та виконане в межах науково-дослідних тем: «Європейський досвід інноваційного розвитку системи публічного управління для забезпечення суспільної стабільності України» (№ 0120U104277), «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах переформатування владних відносин» (№ 0120U105292), «Публічне управління та децентралізація влади» (№ 0120U101815).

У межах зазначених науково-дослідних робіт автором досліджено питання розвитку механізмів взаємодії суб'єктів публічного управління, формування адаптивних моделей управління, а також удосконалення інституційних засад функціонування системи публічного управління в умовах трансформаційних змін.

Таким чином, дисертаційна робота логічно інтегрується у загальний науковий контекст досліджень проблем публічного управління, відповідає сучасним науковим напрямам і є складовою комплексного дослідження трансформації управлінських процесів в Україні.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Вивчення змісту дисертаційної роботи дає підстави зробити висновок про належний рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих автором. Робота характеризується логічною побудовою, послідовністю викладення матеріалу та відповідністю між метою, завданнями і отриманими результатами.

Методологічною основою дослідження виступає системний підхід, який дозволив розглядати інформаційно-комунікаційне забезпечення як комплексну складову системи публічного управління, що забезпечило цілісне бачення досліджуваної проблеми та врахування її багатокомпонентного характеру.

У роботі використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів, що є адекватними поставленим завданням. Застосування методів аналізу, узагальнення та логічного осмислення дозволило автору систематизувати наукові підходи до інформаційно-комунікаційного забезпечення публічного управління. Використання порівняльних підходів та аналізу практик сприяло виявленню сучасних тенденцій розвитку комунікаційних процесів у державному управлінні.

Застосування аналітичних і моделюючих підходів дозволило обґрунтувати авторські пропозиції щодо удосконалення інформаційно-

комунікаційного забезпечення, а також сформувати відповідний організаційно-функціональний механізм.

Аргументованість наукових положень забезпечується використанням нормативно-правових джерел, аналітичних матеріалів, а також результатів досліджень вітчизняних і зарубіжних учених у сфері публічного управління та комунікацій.

Обґрунтованість висновків і рекомендацій підтверджується їх логічним зв'язком із результатами дослідження та належною апробацією у наукових публікаціях і під час участі у науково-практичних заходах.

Структура і зміст дисертаційної роботи. Відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 248 сторінок комп'ютерного тексту. Робота містить 33 таблиці, 34 рисунок, 2 додатки. Список використаних джерел налічує 230 найменувань. Логічна структура побудови дисертації є послідовною, внутрішньо узгодженою та відповідає поставленій меті і завданням дослідження. Робота оформлена відповідно до встановлених вимог та містить усі необхідні структурні елементи.

Автором чітко визначено мету, зміст розроблених завдань структурно й логічно узгоджений, а їх перелік є достатнім для розкриття обраної теми дослідження. У дисертації здійснено обґрунтування науково-теоретичних засад та виокремлення сучасних механізмів трансформації й адаптації системи державного управління розвитком вітчизняної фармацевтичної галузі в умовах глобальних викликів та системних криз.

У роботі здійснено системне теоретичне осмислення проблеми забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління в контексті інформаційно-комунікаційного аспекту. Автором проаналізовано сучасні наукові підходи до трактування сутності публічного управління та його ефективності, що дозволило уточнити зміст цієї категорії з урахуванням ролі інформаційно-комунікаційних процесів.

Особливу увагу приділено формуванню понятійно-категоріального апарату дослідження, зокрема уточненню змісту таких категорій, як «інформаційно-комунікаційне забезпечення», «ефективність публічного управління», «державні комунікації», «стратегічні комунікації». У розділі обґрунтовано, що інформаційно-комунікаційне забезпечення виступає не лише допоміжною функцією, а системоутворюючим елементом публічного управління.

Визначено основні складові механізмів інформаційно-комунікаційного забезпечення, які охоплюють інституційні, нормативно-правові, технологічні та організаційні компоненти. Розкрито їх взаємозв'язок і вплив на ефективність управлінських процесів. Окремо висвітлено роль цифрової трансформації, розвитку електронного урядування та інформаційної інфраструктури як ключових чинників модернізації системи публічного управління.

Також здійснено комплексний аналіз сучасного стану інформаційно-комунікаційного забезпечення системи публічного управління. Автором досліджено ефективність функціонування комунікаційних процесів на основі аналізу сучасних практик, міжнародних індексів та національних особливостей розвитку інформаційного середовища.

Виявлено основні проблеми та бар'єри розвитку інформаційно-комунікаційних процесів, серед яких: недостатня інтеграція цифрових технологій у діяльність органів влади, обмежений рівень зворотного зв'язку з громадянами, фрагментарність інформаційного простору, а також низький рівень довіри до офіційної інформації.

Суттєвою складовою дослідження є аналіз впливу інформаційних загроз, зокрема дезінформації, на ефективність публічного управління. У цьому контексті автор обґрунтовує значення медіаграмотності як інструменту підвищення стійкості інформаційного середовища та формування критичного мислення громадян.

Окрему увагу приділено розробці інструментарію оцінювання інформаційно-комунікаційного забезпечення. Зокрема, запропоновано підхід до вимірювання інформаційної стійкості через індикаторний аналіз та розроблено авторський показник – коефіцієнт відновлення медіапростору, що дозволяє оцінити здатність інформаційної системи до адаптації в умовах кризових викликів.

Обґрунтовано напрями удосконалення інформаційно-комунікаційного забезпечення системи публічного управління. Автором запропоновано організаційно-функціональний механізм, який інтегрує теоретичні та аналітичні результати дослідження у практичну площину.

Визначено ключові напрями підвищення ефективності комунікаційних процесів, зокрема розвиток стратегічних і кризових комунікацій, впровадження цифрових платформ взаємодії з громадянами, удосконалення механізмів зворотного зв'язку та підвищення прозорості діяльності органів влади.

Автором також обґрунтовано доцільність формування комплексного підходу до державної комунікаційної політики, який передбачає інтеграцію

інституційних, технологічних та соціальних компонентів. Розглянуто можливості впровадження сучасних інструментів моніторингу інформаційного середовища, використання аналітичних даних у прийнятті управлінських рішень та формування довіри до державних інституцій.

Таким чином, зміст розділів дисертації є взаємопов'язаним, логічно вибудованим та забезпечує досягнення мети дослідження. Дисертаційна робота є логічною, послідовною та завершеною працею, що виконана автором самостійно. Матеріал викладено відповідно до структури дослідження та поставлених завдань.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Дисертаційна робота, виконана Попиком Андрієм Васильовичем, є завершеним науковим дослідженням, у якому здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання щодо обґрунтування теоретико-методологічних засад та розробки практичних механізмів забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління з урахуванням інформаційно-комунікаційного аспекту в умовах сучасних трансформаційних та кризових викликів.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у формуванні комплексного підходу до розгляду інформаційно-комунікаційного забезпечення як ключового чинника підвищення ефективності публічного управління, а також у розвитку теоретичних положень і практичних підходів до вдосконалення державної комунікаційної політики в умовах цифровізації та інформаційних загроз.

Вперше запропоновано структурну модель взаємозв'язку механізмів інформаційно-комунікаційного забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління, що передбачає інтеграцію інституційних, технологічних, аналітичних і комунікаційних компонентів та орієнтований на забезпечення відкритості, адаптивності та стійкості управлінської системи. Запропонований у роботі механізм враховує сучасні виклики, пов'язані з цифровою трансформацією, дезінформаційними впливами та необхідністю формування довіри до державних інституцій.

Виявлено та систематизовано основні бар'єри розвитку інформаційно-комунікаційних процесів у системі публічного управління, зокрема фрагментарність інформаційного простору, недостатній рівень інтеграції цифрових рішень, обмеженість зворотного зв'язку та вплив інформаційних загроз, що дозволило обґрунтувати напрями їх подолання.

У теоретичному аспекті удосконалено понятійно-категоріальний апарат публічного управління, зокрема уточнено зміст понять «управління

комунікаційним ризиками», «ефективність публічного управління» з урахуванням сучасних трансформаційних процесів.

Розширено та доповнено методичні підходи до оцінювання ефективності інформаційно-комунікаційних процесів у системі публічного управління, зокрема через використання індикаторного аналізу та розробку авторського показника інформаційної стійкості – коефіцієнта відновлення медіапростору, що дозволяє оцінювати здатність інформаційного середовища до адаптації в умовах криз.

Подальшого розвитку набули підходи до формування стратегічних і кризових комунікацій у системі публічного управління, що спрямовані на підвищення ефективності взаємодії між державою і суспільством, зміцнення довіри до публічних інституцій та забезпечення стабільності управлінських процесів.

Отримані результати характеризуються науковою обґрунтованістю, внутрішньою узгодженістю та практичною спрямованістю, що підтверджує їх значущість для розвитку науки публічного управління та можливість використання у практичній діяльності органів влади.

Практичне значення результатів дисертаційної роботи

Практичне значення сформульованих у дисертаційній роботі наукових положень, висновків і рекомендацій полягає в тому, що розроблені та обґрунтовані автором наукові напрацювання створюють підґрунтя для практичного вирішення завдань підвищення ефективності функціонування системи публічного управління через удосконалення інформаційно-комунікаційного забезпечення.

Отримані в роботі результати сприяють формуванню більш ефективної державної комунікаційної політики, підвищенню рівня прозорості діяльності органів влади, розвитку механізмів зворотного зв'язку з громадянами та зміцненню довіри до публічних інституцій. Практична цінність дослідження також полягає у можливості використання розробленого організаційно-функціонального механізму інформаційно-комунікаційного забезпечення при формуванні та реалізації державних і регіональних стратегій розвитку, а також у процесі вдосконалення управлінських рішень на різних рівнях публічного управління. Результати та рекомендації дисертації можуть бути використані у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також при реалізації програм цифровізації, розвитку електронного урядування та стратегічних комунікацій.

Зокрема, матеріали дисертаційної роботи були використані у діяльності: Кіптівської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області (довідка про впровадження від 05.03.2026 р. № 03-09/322); Чернігівської

обласної ради (довідка про впровадження від 19.03.2026 р. № 01-05/273). Окремі положення дисертаційної роботи впроваджено у навчальний процес Національного університету «Чернігівська політехніка» (довідка про впровадження від 22.09.2025 р. № 202/08-2501/ВС) при викладанні дисциплін, пов'язаних з інформаційно-аналітичним забезпеченням публічного управління, комунікаційною політикою та функціонуванням системи публічного управління, що сприяє підготовці фахівців у сфері управління.

Таким чином, результати дисертаційного дослідження мають прикладний характер, є корисними для практики публічного управління та можуть бути використані для підвищення ефективності функціонування державних інституцій в умовах сучасних викликів.

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

За темою дисертації опубліковано 8 наукових праць, з них 3 статті у наукових фахових виданнях, 1 стаття у виданні, індексованому наукометричною базою “Web of Science” та 4 публікації у збірниках всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій.

Наукові публікації відповідають вимогам п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами та доповненнями від 19 травня 2023 року № 502).

Дотримання норм академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності. Дисертант дотримувався норм та принципів академічної доброчесності, норм законодавства про авторське право, порушень яких, як і академічного плагіату, не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел.

Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації

Аналіз змісту анотації та основних положень дисертаційної роботи засвідчив їхню повну відповідність в частині формулювання таких ключових компонентів: мети, об'єкта, предмету, завдань, положень новизни, висновків до окремих розділів і загальних висновків. В цілому, структура і зміст анотації відтворюють основну ідею і логіку дослідження, дублюючи його методологічний підхід, способи аргументації висунутих положень і ключових ідей роботи. Анотація не містить додаткової інформації, якої б не було у дисертації. Дисертація та оприлюднена анотація оформлені відповідно до

вимог Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви, зауваження на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації

Оцінюючи загалом високий рівень виконаного дослідження, його наукову обґрунтованість та практичну значущість, доцільно висловити окремі зауваження та дискусійні положення, які не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, але можуть бути враховані у подальших наукових дослідженнях.

1. Автором здійснено ґрунтовний аналіз теоретичних засад інформаційно-комунікаційного забезпечення публічного управління, у межах якого обґрунтовано значення комунікацій як ключового чинника ефективності функціонування системи публічного управління. У роботі неодноразово наголошується на необхідності вдосконалення механізмів інформаційно-комунікаційної взаємодії, проте в частині практичних рекомендацій ці положення мають узагальнений характер. Зокрема, доцільним було б у третьому розділі більш детально конкретизувати пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення державної комунікаційної політики, із зазначенням можливих змін або доповнень до відповідних нормативних актів.

2. У дисертаційній роботі значна увага приділена позитивним аспектам цифрової трансформації та розвитку інформаційно-комунікаційних процесів, зокрема їх ролі у підвищенні ефективності публічного управління. Водночас недостатньо висвітлено проблемні аспекти їх реалізації, такі як інституційна інерційність, обмеженість ресурсів, кадровий дефіцит, нерівномірний рівень цифровізації територій, а також ризики інформаційної безпеки. У цьому контексті доцільним було б посилити дослідження використанням інструментів комплексного аналізу (наприклад, SWOT-аналізу), що дозволило б системно окреслити не лише переваги, а й ризики та обмеження впровадження запропонованих підходів.

3. У другому розділі дисертації автором здійснено детальний аналіз сучасного стану інформаційно-комунікаційних процесів та викликів, пов'язаних із функціонуванням інформаційного середовища, зокрема в умовах кризових явищ і поширення дезінформації. Разом з тим, виникає питання щодо критеріїв визначення пріоритетності окреслених проблем та завдань. Не повною мірою розкрито, за якими саме показниками або підходами здійснюється їх ранжування, а також яким чином це впливає на формування

управлінських рішень. Більш чітке обґрунтування цих аспектів дозволило б підсилити аналітичну завершеність дослідження.

4. У третьому розділі дисертації автором запропоновано напрями удосконалення інформаційно-комунікаційного забезпечення та відповідний організаційно-функціональний механізм, який характеризується комплексністю та системністю. Водночас залишається недостатньо визначеною послідовність реалізації запропонованих заходів, а також механізми їх інтеграції у практику діяльності органів публічного управління. Зокрема, доцільним було б окреслити етапи впровадження, інструменти координації між суб'єктами управління та очікувані результати на кожному етапі.

5. Незважаючи на ґрунтовний аналіз сучасних тенденцій розвитку інформаційно-комунікаційного забезпечення, у дисертації обмежено представлено аналіз окремих новітніх нормативних та стратегічних документів, що визначають розвиток державної комунікаційної політики та цифровізації у 2024–2025 роках. Залучення таких документів дозволило б підсилити актуальність дослідження та забезпечити більш тісний зв'язок авторських рекомендацій із сучасними управлінськими практиками.

Проте в загальному підсумку зазначені зауваження є свідченням широти обраної проблематики дослідження, не носять принциповий характер, а отже не впливають на загальну позитивну оцінку і не знижують наукову й практичну цінність дисертаційної роботи.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Попіка Андрія Васильовича на тему «Забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління: інформаційно-комунікаційний аспект», є самостійною та завершеною працею, має наукову новизну і практичне значення. Дисертантом вирішено актуальне наукове завдання, отримані нові наукові результати.

Наукові положення, висновки і рекомендації, викладені у дисертації, є достовірними, доведеними до практичної реалізації та характеризуються достатньо високим рівнем обґрунтованості, що пояснюється репрезентативністю використаної теоретичної та емпіричної бази, а також застосуванням сучасної методології та інструментарію дослідження. Представлені в дисертації наукові положення, висновки, рекомендації і пропозиції в комплексі поглиблюють теоретичні засади та практичні аспекти забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління, зокрема в частині розвитку інформаційно-комунікаційного забезпечення, формування ефективної комунікаційної політики та підвищення результативності управлінських рішень в умовах сучасних викликів.

Зміст, структура, обсяг та оформлення дисертаційної роботи відповідають вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та докора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами та доповненнями від 19 травня 2023 року № 502) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами та доповненнями від 19 травня 2023 року № 502).

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Попик Андрій Васильович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент

доцент кафедри менеджменту та адміністрування
Національного університету
«Чернігівська політехніка»
кандидат наук з державного управління

О.С. Лашук